

קטו:

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

עין משפט
גור מצוה

קטו א מ"י פ"ח מהל'
קטן פסח ה' ד'
וה"מ מהל' פנהדרין הלכה
ג'

תורה אור השלם

1 אל תאכלו מטעני נא
ובשל טבשל בקימין כי
אם צלי אש ראשו על
קרניו ועל קרבו
שמות יב ט

דמפסיד בחובו כנגד הריחים הרי כאלו החזיר הריחים עמנו והיו לעולם ניתק לעשה כדאמר בפרק בתרא דמכות דף טו. אהשנת העובט דהוי ניתק לעשה אפילו נאבד לו העובט משום דכיון דאיהיה בשלמותו לא לקי ועוד דלא משכמינן במכות ביטלו ולא ביטלו בשום לאו הניתק לעשה כמו בשילוח הקן ובפאה שלא הפריש ואכל הכל ואם הלאו דחבלת ריחים חשיב ניתק לעשה ואם שיער לוקה ה"ל למיחשבי נמי התם וע"ק דהיכי חשיב ליה אצ"י ניתק לעשה הא לא אשכחן דנתקו הכתוב כדאשכחן גבי השנת העובט דלא תנא אל בימו לעובט עבטו דהתם ודאי נתקו הכתוב דכתיב עבט חשיב מ"מ אפי' משכנו באיסור ולהכי חשיב בפרק בתרא דמכות (ס) לאו הניתק לעשה וי"ל דטעמא דלחייב דל"ל לאהדורי משום דאי עביד לא מהני כיון שיהי שוגג אפילו היה יודע שהוא אסור לא היה חובלו והוה ליה זכייה בטעות וחזרתו:

לשאר דברים ולא לאוסופי ולא אריחים ורכב דהא ריחים ורכב כתיב ברישא ואינטרין כי נפש לרבות שאר כלים של אוכל נפש: על לאו שכללות. משום לא תאכלנו כי אם צלי אש דכילי נא ומבושל ואין לוקין אלא על נא ומבושל שהן מפורשין: אצ"י כרוב יפודה. דהיכא דעבר על הכלל ועל הפרט והן שניהם בלאו אחד לא לקי אכלנא: ע"כ לא קאמר רב יהודה בס. דלא מהני כי נפש לאוסופי לאוי יתירי אריחים ורכב: אלא משום דכי נפש שאר דברים אי לאו דכתיב (ב) ביה לא מישתמע ליה מריחים ורכב דה"א הך דוקא הלכך לשאר דברים אחא ולא מישדיה נמי אהני דמפרש לאו דידהו לאטפויי לאוי: אבל הכא. אי לאו לטפויי לאוי אגא ומבושל אחא: כי אם צלי אש נמאי אשא. אין לך דבר שאינו בכלל נא ומבושל חוץ מללי דמי לאהורי לאו עלייהו ואי אשמעינן מלות צלי קרא אחרינא כתיב (ג) צלי אש ומלות וגו': יתירא

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלו וכו' וכו' לוי דכתב ד"ה אמר וכו' (ב) תוס' ד"ה אמר וכו' ומשום טבשל אש: (ג) בא"ר אצל מכל אש: (ד) ד"ה אלו וכו' נפש הוא חובל לרב יהודה:

מוסף רש"י

משום נא ומשום כי אם צלי אש. משום לא תאכלנו נא ומשום לא תאכלנו כי אם צלי אש. דמי צלי אש נמי אלאו דלא תאכלנו קאי (פסחים מה). מבושל לוקה שתיים. משום מבושל ומשום לא תאכלנו כי אם צלי אש. (סו). לאו שבכללות. דטלל בו כל מיני שפולים שאינן צליה לאסור (סו).

לשאר דברים הוא דאתא לימא אביי ורבא בפלוגתא דרב הונא ורב יהודה קמייפליגו דאמור רבא אבל נא לוקה שתיים משום נא ומשום יכי אם צלי אש מבושל לוקה שתיים משום מבושל ומשום כי אם צלי אש נא ומבושל לוקה שלש משום נא ומשום מבושל ומשום לא תאכלנו כי אם צלי אש אביי אמר וי"ל אין לוקין על לאו שבכללות לימא אביי דאמור כרב יהודה ורבא דאמור רבא הונא אמר לך רבא אנא דאמרי אפילו כרב יהודה עדי כאן לא קאמר רב יהודה התם אלא דכי נפש הוא חובל לא משמע ריחים ורכב הלכך לשאר דברים הוא דאתא אבל הכא כי אם צלי אש למאי אתא ש"מ ללאו ואביי אמר לך אנא דאמרי אפילו רב הונא ע"כ לא קאמר רב הונא התם אלא דכי נפש הוא חובל יתירא

לשאר דברים הוא דאתא לימא אביי ורבא בפלוגתא דרב הונא ורב יהודה קמייפליגו דאמור רבא אבל נא לוקה שתיים משום נא ומשום יכי אם צלי אש מבושל לוקה שתיים משום מבושל ומשום כי אם צלי אש נא ומבושל לוקה שלש משום נא ומשום מבושל ומשום לא תאכלנו כי אם צלי אש אביי אמר וי"ל אין לוקין על לאו שבכללות לימא אביי דאמור כרב יהודה ורבא דאמור רבא הונא אמר לך רבא אנא דאמרי אפילו כרב יהודה עדי כאן לא קאמר רב יהודה התם אלא דכי נפש הוא חובל לא משמע ריחים ורכב הלכך לשאר דברים הוא דאתא אבל הכא כי אם צלי אש למאי אתא ש"מ ללאו ואביי אמר לך אנא דאמרי אפילו רב הונא ע"כ לא קאמר רב הונא התם אלא דכי נפש הוא חובל יתירא

אביי ורבא בפלוגתא דרב הונא ורב יהודה קמייפליגו דאמור רבא אבל נא לוקה שתיים משום נא ומשום יכי אם צלי אש מבושל לוקה שתיים משום מבושל ומשום כי אם צלי אש נא ומבושל לוקה שלש משום נא ומשום מבושל ומשום לא תאכלנו כי אם צלי אש אביי אמר וי"ל אין לוקין על לאו שבכללות לימא אביי דאמור כרב יהודה ורבא דאמור רבא הונא אמר לך רבא אנא דאמרי אפילו כרב יהודה עדי כאן לא קאמר רב יהודה התם אלא דכי נפש הוא חובל לא משמע ריחים ורכב הלכך לשאר דברים הוא דאתא אבל הכא כי אם צלי אש למאי אתא ש"מ ללאו ואביי אמר לך אנא דאמרי אפילו רב הונא ע"כ לא קאמר רב הונא התם אלא דכי נפש הוא חובל יתירא

לימא אביי ורבא בפלוגתא דרב הונא ורב יהודה קמייפליגו דאמור רבא אבל נא לוקה שתיים משום נא ומשום יכי אם צלי אש מבושל לוקה שתיים משום מבושל ומשום כי אם צלי אש נא ומבושל לוקה שלש משום נא ומשום מבושל ומשום לא תאכלנו כי אם צלי אש אביי אמר וי"ל אין לוקין על לאו שבכללות לימא אביי דאמור כרב יהודה ורבא דאמור רבא הונא אמר לך רבא אנא דאמרי אפילו כרב יהודה עדי כאן לא קאמר רב יהודה התם אלא דכי נפש הוא חובל לא משמע ריחים ורכב הלכך לשאר דברים הוא דאתא אבל הכא כי אם צלי אש למאי אתא ש"מ ללאו ואביי אמר לך אנא דאמרי אפילו רב הונא ע"כ לא קאמר רב הונא התם אלא דכי נפש הוא חובל יתירא

אבל (הבא) כי אם צלי אש אביי אמר וי"ל דרבא עבד הקיפא מללי אש דכתיב בקרא דלקמיה צלי אש ומלות על מרורים יאכלוהו (שמות יב) וסמין ליה אל תאכלנו ממנו נא וגו' אע"ג דבברייתא פ' כל שעה (פסחים דף מא:) נקוט קרא דמי אש צלי אש לאו משום דמייה דרש אלא ניחא ליה למנתק קרא גופיה דנא ומבושל ואפי' סבר דדוקא נקט ליה ברייתא כי אם צלי אש אכל קרא אחרימי לא סמיה הוא ווא"ת והא אכתי אינטרין כי אם צלי לחי ומבושל בחמי טבירא דרבא גופיה קאמר בסוף פ' כל שעה (סו.) מלי חייב דאמור משום כי אם צלי אש גבי מבושל בחמי טבירא וי"ל דלית לוקה בחי ומבושל בחמי טבירא דכתיבא התם וי"ל יהא לוקה מ"ל נא ומבושל נא ומבושל אמרתי לך ולא חי ובשמעתין ה"ק רבא כי אם צלי אש למאי אתא פ' לאחיה לאו ללקות אש לא לטפויי לאוי על נא ומבושל ווא"ת הא כי נפש הוא (ו) לרב יהודה קאמר רבא דאתא לדברים אחרים ללקות עליהם ולא אמרי ריחים ורכב אמרתי לך ולא שאר דברים וי"ל דכי נפש הוא חובל מוכיר האיסור שעושה שחובל לך אחי לשאר דברים ללקות עליהם אבל כי אם צלי אש אינו מוכיר שם איסור ולכן לא אחי ללקות על דברים אחרים כי אם אגא ומבושל שכתב בהן לאו כהדיא השתא משמע הכא דאפילו לרבא